

Təbib

Təsisçi: Azərbaycan Tibb Universiteti

Qəzet 1933 -cü ildən çıxır. <http://www.amu.edu.az> № 17 (1678) 16 oktyabr 2018 - ci il

Qiyməti 50 qəpik

Prezident İlham Əliyev Quba Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının açılışında iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva oktyabrın 11-də Quba Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının açılışında iştirak ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı və xanımı xəstəxananın rəmzi açılışını bildiren lenti kəsiblər.

Səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev dövlətimizin başçısına tibb müəssisəsində yaradılan şərait barədə məlumat verdi. Qeyd olundu ki, Quba Rayon Mərkəzi Xəstəxanası 1964-cü ildə istifadəyə verilib, lakin uzun illər təmir işlərinin aparılmaması səbəbindən bina istismara yararsız vəziyyətdə idi. 230 çar-payılıq yeni xəstəxana binasının tikintisi ilə əlaqədar 2015-ci ildə başlayan inşaat işləri bu ilin sentyabrında başa çatdırılıb. Xəstəxana binasında müasir tibbi avadanlıq quraşdırılıb. Cərrahiyyə, terapiya, uşaq xəstəlikləri, nevrologiya, ginekologiya, travmatologiya şöbələrinin yaradıldığı bu tibb müəssisəsində LOR, infeksiyon xəstəliklər, şüa-diaqnostika, reanimasiya, qəbul, laboratoriya, təcili tibbi yardım şöbələri və Perinatal Mərkəz də fəaliyyət göstərəcək. Ərazidə əsas korpusla yanaşı, Məhkəmə Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyinin Quba rayon şöbəsi və digər yardımçı sahələr üçün binalar inşa

olunub.

Burada yaradılan şəraitdən görünür ki, vətəndaşların hərtərəfli tibbi xidmətlə təmin edilməsi, onların müalicə və müayinə işinin yüksək səviyyədə təşkili, gələcəyimiz olan uşaqların sağlam yetişməsi istiqamətində icra edilən layihələr dövlətimizin başçısının daim diqqətində və nəzarətindədir. Bu cür müasir tibb müəssisəsinin istifadəyə verilməsi yalnız Quba sakinlərinə deyil, eyni zamanda, region əhəlisinə hərtərəfli tibbi xidmət göstərməyə imkan verir. Onu da deyək ki, 2004-2018-ci illərdə ölkə üzrə 17 şəhər və rayonda mərkəzi xəstəxanalar yenidən tikilib. Bu illər ərzində regionlarda yerləşən 28 xəstəxana binası əsaslı təmir olunub. Artıq Goranboy, Qazax, Qobustan və Şəmkir rayon mərkəzi xəstəxanalarının tikintisi də başa çatdırılıb, Abşeron Füzuli və Qəbələ rayon mərkəzi xəstəxana binalarının inşası isə davam edir.

Sonra Prezident İlham Əliyev səhiyyə ocağının kollektivi ilə görüşüb.

Dövlətimizin başçısı görüşdə çıxış edib.

BU SAYIMIZDA

Professor Gəray Gəraybəyli: Əhali arasında depressiya kimi tanınan psixi xəstəlik günümüzdə daha çox müşahidə edilir 2

Regionlarda "Pediatriyanın aktual problemləri" mövzusunda silsilə elmi-praktik konfranslar keçirilib 2

Tələbə Gənclər Təşkilatına sədr seçkiləri olub 3

Azərbaycan Tibb Universiteti «Anti-plagiat İnternet - Sistemi»nə qoşulur 2

ATU-nun prorektoru Həştərxanda rəsmi tədbirlərdə iştirak edib 3

"Pediatriyanın aktual problemləri" adlı elmi-praktik konfrans 3

«IV Azərbaycan-Türkiyə ortaq hepatoloji kursu» keçirilib 3

90 illik yubileyi ərəfəsində doktorluq dissertasiyası müdafiə edən alimimiz 6

Professor Gəray Gəraybəyli: Əhali arasında depressiya kimi tanınan psixi xəstəlik günümüzdə daha çox müşahidə edilir

Azərbaycanda əhali arasında daha çox sərhədyani psixi xəstəliklər – affektiv pozuntular, əhval-ruhiyyə pozuntuları, xüsusilə depressiya kimi psixi xəstəliklər müşahidə edilir.

Bunu özəl olaraq "Trend"ə açıqlamasında Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli deyib.

Onun sözlərinə görə, ölkədə depressiya və depressiv spekterli xəstəliklərdən əziyyət çəkənlərin sayı artmaqdadır. Bununla yanaşı, stres, gərginlikdən yaranan xəstəliklər olan təşviş, həyəcan pozuntuları-nevrozlardan da əziyyət çəkənlərin sayı artır. Kəskin psixozlar, məsələn şizofreniya xəstəliyində isə çox böyük artım müşahidə edilmir. Bu xəstəliklə il ərzində xəstələnmə göstəricisi təxminən 1 faiz civarında olur.

G.Gəraybəyli qeyd edib ki, depressiyalar, affektiv pozuntular daha çox qadınlar arasında müşahidə edilir. Nevrotik pozuntular – təşviş, həyəcan pozuntularına isə daha çox kişilər arasında rast gəlinir.

Mütəxəssis psixi xəstəliklərin daha çox cavan və orta yaşlı insanlar arasında müşahidə edildiyini də söyləyib.

Professor qeyd edib ki, Azərbaycanda qeydiyyatda olan psixi xəstələrin sayının artması isə psixiatriya yardımı üzrə tibbi xidmətin səviyyəsinin yüksəlməsi ilə izah oluna bilər: "Son illər psixiatriyada aparılan islahatlar məhz ona yönəlib ki, regionlarda psixi kabinetlər yaransın. Bunların ilk məqsədləri ilkin diaqnostikanın qoyulması, xəstələri tez aşkar etmək və diaqnoz qoymaqdır. Psixi xəstələrin sayının artması məhz ilkin yardım xidmətinin yaxşı-

laşdırılması ilə bağlıdır".

G.Gəraybəyli ölkədəki psixi xəstələrin dəqiq sayının müəyyənləşdirilməsini də mümkün-süz sayıb: "Biz psixi xəstələrin sayı ilə bağlı real rəqəmi heç vaxt öyrənə bilməyəcəyik və müəyyən edə bilməyəcəyik ki, bu il psixi xəstələrin sayı nə qədərdir, onların sayı nə qədər artıb. Çünki psixi xəstəliklərin təzahürləri müxtəlifdir və psixi xəstəliyə tutulan insan heç vaxt dərhal psixiatriya xəstəxanasına, həkimə müraciət etmir. Həkimə müraciət etdikdə də onu ya cürbəcür üsullarla müalicə edirlər, ya da davranışı pozulmuş, özünə qapalı şəxsi heç xəstə kimi qəbul etmirlər".

Rektor depressiyaya düşdüyünü deyən bəzi şəxslərin apteklərdən reseptsiz aldıqları antidepressant dərmanlarla özbaşına müalicəsinə də münasibət bildirib: "Nəzərə alınmalıdır ki, depressiya bir xəstəlikdir. Ümumiyyətlə, hər hansı bir xəstəliyin müalicəsinin həkim məsləhəti olmadan kortəbii şəkildə aparılmasının, qonşunun, yaxud kiminsə məsləhəti ilə dərman alıb içməyin tam əleyhinəyəm. Söhbət, xüsusilə, daha ciddi dərmanlardan gedir. Dərman həttə xəstəliyin əlamətini də dəyişə bilər və bu vəziyyətdə həkimə gedən pasiyent həkimə diaqnoz qoyulmasında çəşdirə bilər. Ona görə də hesab edirəm ki, həkim məsləhəti olmadan hansısa dərmanı qəbul etmək düzgün deyil".

Azərbaycan Tibb Universiteti «Anti-plagiat İnternet-Sistemi»-nə qoşulur

Azərbaycan Tibb Universitetində tədris sistemi ilə yanaşı, elmi-tədqiqat işlərinin aparılması və təqdim olunması prosesinə də daim innovativ yanaşma ortaya qoyulur. Belə addımlardan biri də plagiat hallarının qarşısının alınması üçün görülən tədbirlərdir. Belə ki, bu günlərdə Azərbaycan Tibb Universiteti ilə "Plagiat.PI" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin Azərbaycan Respublikasındakı filialı arasında əməkdaşlıq sazişi imzalanıb.

ATU-nun elmi işlər üzrə prorektoru Rauf Bəylərovun sözlərinə görə, bu əməkdaşlıq elmi işlərdə təkrarçılığın və köçürmələrin qarşısını almağa kömək edəcək: "Elmi işlərin təqdimatında köçürmələrin qarşısını almaq üçün indiyədək müxtəlif təkliflər səslənib. Lakin Ali Attestasiya Komissiyası ilə məsləhətləşmələrdən sonra antiplagiat sisteminə qoşulmaq qərarı verildi. Bunun məqsədi intellektual mülkiyyətin qorunması və akademik düzgünlüyün, optimal standartların təbliğidir. Bu sistem beynəlxalq aləmdə geniş yayılıb və bazaya daxil edilən məlumatlarda oxşarlıq dərəcəsinin tapılmasına görə unikalılığı ilə seçilir". "Plagiat.PI" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin Azərbaycan Respublikasındakı filialının direktoru Əli Təhməzov qeyd edib ki, bu əməkdaşlıq ATU-nun StrikePlagiarism.com veb-saytının "Anti-plagiat İnternet-Sistemi"-nə qoşulmasına imkan yaradacaq. "Anti-plagiat İnternet-Sistemi" vasitəsilə elmi-pedaqoji fəaliyyətlə əlaqədar olaraq universitet əməkdaşlarının monoqrafiya, dərslik, dərs vəsaiti, məqalə və digər təqdim edilən işlərinin müəllifliyini və müstəqilliyini yoxlayacaq.

Sistem informasiya xidmətləri sahəsində işləyir və digər sənədlərin də yer aldığı StrikePlagiarism.com antiplagiat sistemi bazasında və internet-kontentlə çalışan məlumat

bazasındakı sənədlərin məzmununun müqayisəsinin aparılmasını həyata keçirir. Sistem iki oxşarlıq əmsalından ibarət olan antiplagiat yoxlanışlarının nəticələrini təqdim edir. 1-ci oxşarlıq əmsali hər 5 sözün, 2-ci oxşarlıq əmsali hər 25 sözün uyğunluğuna görə yoxlanılır. Nəticədə 1-ci əmsal 50%-dən, 2-ci oxşarlıq əmsali isə 5%-dən çox olmadığı halda sənəd plagiat sayılır.

Bağlanan müqaviləyə əsasən StrikePlagiarism.com veb-saytının "Anti-plagiat İnternet-Sistemi" vasitəsilə ATU-nun kafedralarında diplom işlərinin, magistr və doktorluq dissertasiyalarının, həmçinin məqalələrin, monoqrafiyaların, dərsliklərin, dərs vəsaitlərinin və digər sənədlərin yoxlanılması üçün sistem administratoru, sistem operatorları və nəticələrin oxşarlıq hesabətini təhlili edərək orijinallığı qiymətləndirən komissiya yaradılacaq və "Anti-plagiat İnternet-Sistemi" vasitəsilə yoxlanılan sənədlərin məlumatlar bazası formalaşdırılacaq. Saytın məlumatlar bazasına qoşulmaqla orada arxivləşdirilmiş məlumatların oxşarlıq hesabətini təhlili edilərək orijinallığı qiymətləndiriləcək. "Anti-plagiat İnternet-Sistemi" vasitəsilə yoxlanılmış elmi-pedaqoji işlərin oxşarlıq əmsalları normadan çox olarsa, qiymətləndirmə komissiyası tərəfindən müvafiq qərar qəbul edilir.

Regionlarda "Pediatriyanın aktual problemləri" mövzusunda silsilə elmi-praktik konfranslar keçirilib

II uşaq xəstəlikləri kafedrasının əməkdaşları və Azərbaycan Pediatrlar Assosiasiyasının üzvləri regionlarda ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 95 illiyinə həsr olunmuş "Pediatriyanın aktual problemləri" mövzusunda silsilə elmi-praktik konfranslar keçirib.

Azərbaycan Səhiyyə Nazirliyinin dəstəyi ilə Azərbaycan Tibb Universitetinin II uşaq xəstəlikləri kafedrasının əməkdaşları və Azərbaycan Pediatrlar Assosiasiyasının üzvləri Quba, Qusar, Xaçmaz, Lənkəran, Masallı, Astara, Lerik, Mingəçevir və başqa şəhərlərdə rayon pediatrları üçün növbəti regional akkreditasiyalı konfranslar keçirilib. Tədbirin əsas məqsədi uşaqların sağlamlığının qorunması, muasir dövrdə elmi sübutlu təbabət əsasında beynəlxalq standartlara uyğun klinik protokolların həkimin gündəlik işində inteqrasiyasının zəruriliyi və bu sahədə çalışanların peşə biliklərinin artırılması idi.

Konfrans iştirakçılarını salamlayan Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının, Rusiya Elmlər Akademiyasının üzvü, Dövlət mükafatı laureatı, Əməkdar elm xadimi, Azərbaycan Pediatrlar Assosiasiyasının prezidenti, akademik Adilə Namazova "Ümummilli lider Heydər Əliyevin çoxşaxəli siyasi fəaliyyəti və onun Azərbaycanda səhiyyənin inkişafında töhfələri" mövzusunda geniş məruzə ilə çıxış etdi.

O, ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycanda təhsili, tibbi təhsili və xüsusi ilə də uşaqların sağlamlığının qorunmasını dövlətin prioritet məsələləri kimi diqqət mərkəzində saxlayaraq daim inkişaf etdirilməsinə şərait yaratdığını dedi. Bildirdi ki, son illər bu diqqət və qayğının davamı olaraq Prezident İlham Əliyevin, Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun rəhbəri Mehriban Əliyevanın səhiyyənin inkişafına töhfələri fundamental xarakter daşıyır. Ölkədə ana və uşaq sağlamlığının qorunması məqsədilə irimiqyaslı layihələrin həyata keçirildiyini vurğulayan akademik qeyd etdi ki, Azərbaycan Pediatrlar Assosiasiyası (APA) 1930-cu ildən hazırki dövrə qədər respublikamızda fəaliyyət qöstərir və mütəmadi olaraq planlaşdırılmış bir sıra hədəfləri var. Türkdilli ölkələrin konqreslərinin təşkili, Azərbaycan Dövlətinin və Səhiyyə Nazirliyinin tibb sahəsi üzrə layihələrində yaxından iştirakı və köməklik işi, "Azərbaycanda Tibbi Bioetikanın İkişafı Layihəsi" proqramının tərtibi bu hədəflər sırasındadır. Həmçinin, YUNESCO-nun tibbi bioetika üzrə tədqiqat layihəsində dəfələrlə iştirak edən assosiasiya MDB-nin və Beynəlxalq Etika Komitələri, Parlamentlərarası Assambleyası ilə birgə "Tibbi etika üzrə Avropa standart qanunları və etik təhsil" layihəsi hazırlamış, beynəlxalq mütəxəssislərlə pediatrlara master-klasslar həyata keçirmişdir. Təşkilat ictimai birlik kimi dövlət siyasətini rəhbər tutaraq, ölkənin gələcəyi - əsasən uşaq sağlamlığının qorunması məqsədinə yönəlmiş işlər görür. Bu işləri yüksək qiymətləndirən ölkə rəhbərliyi beynəlxalq tədbirlərin Bakıda keçirilməsini dəstəkləyir və yaxından köməklik göstərir. APA bir neçə ildir ki, gördükləri işlərin mahiyyətinə görə Rusiya Pediatrlar İttifaqının, Avropa Pediatrlar Assosiasiyasının böyük ailəsinə üzv qəbul olunmuşdur.

Konfransda ATU-nun II uşaq xəstəlikləri kafedrasının əməkdaşları - dosent L.Hidayətova və dosent F.Məmmədova uşaq yaşlarında müxtəlif xəstəliklərin diaqnostikası və müalicəsinə həsr olunmuş mövzularda məruzələr etdilər. Konfransın gedişində yeni ekspress diaqnostik metodlar üzrə "Master klass" təqdim edildi.

Məruzələrin təqdimatından sonra pediatrlar geniş diskussiyalarda fəallıq göstərərək bir sıra təkliflər irəli sürdülər. Konfrans iştirakçıları məruzələrin yüksək səviyyədə, elmi əsaslı, muasir və pediatrların gündəlik işində zəruri olduğunu dedilər. Onlar belə konfransların respublikamızın başqa şəhər və rayonlarında da təşkil olunmasının vacibliyini söylədilər. Qeyd olundu ki, respublikanın şəhər və rayonlarında davamlı təhsil proqramına uyğun belə konfransların iş yerlərindən ayrılmasından təşkil olunması zəruri, əlverişli və məqsədyönlüdür.

T.TAĞIZADƏ,

II uşaq xəstəlikləri kafedrasının əməkdaşı, Azərbaycan Pediatrlar Assosiasiyasının icraçı direktoru, dosent

“Pediatriyanın aktual problemləri” adlı elmi-praktik konfrans

Bakıda “Pediatriyanın aktual problemləri” adlı elmi-praktik konfrans keçirilib.

bildirdi. Konfransda Türkiyədən dəvət olunmuş Qazi Universiteti Tibb Fakültəsinin Uşaq Yolu-xucu Xəstəliklər Bölümünün

“Fairmont Baku Flame Towers” Hoteldə baş tutan konfransı giriş sözü ilə açan Azərbaycan Tibb Universitetinin professoru Surxay Musayev təşkilatçılara təşəkkür etdi. O, belə aktual mövzular

rəhbəri, professor Hasan Tezer “Uşaqlarda antibiotiklərin rasi-onal istifadəsi”, ATU-nun I uşaq xəstəlikləri kafedrasının mü-əllimi, t.ü.f.d. Nigar Sədiyeva

da məruzələrin pediatrların peşəkar fəaliyyətində faydalı olacağına, həmçinin həkimlərin bu cür elmi-praktiki tədbirlərdə mənimsədikləri akademik bilik-lərin xəstələrə göstərilən tibbi yardımın keyfiyyətinin artmasına zəmin yaradacağına inandığını

“Uşaq inkişafı-müasir yanaşma” mövzuları ilə çıxış ediblər. Konfransın sonunda mövzular ətrafında müzakirələr aparılıb, həkimlərin sualları cavablandırılıb.

ATU-nun prorektoru Həştərxanda rəsmi tədbirlərdə iştirak edib

ATU-nun elmi işlər üzrə prorektoru, dosent Rauf Bəylərov Həştərxan Dövlət Tibb Universitetinin 100 illiyi münasibətilə keçirilən mərasimdə iştirak edib.

möhkəmləndirilməsində konfransın işini yüksək qiymətləndirib.

R.Bəylərov səfər zamanı Həştərxanda yerləşən H.Əliyev adına məktəbi ziyarət edib, bu

R.Bəylərov bir əsrlik yaşını qeyd edən Univer-sitetin yubiley mərasimi ilə yanaşı, Həştərxanda “Xəzəryanı ölkələrin müasir tibbi aktual məsələlərinin həlli” üzrə III Beynəlxalq Konfransda da iştirak edib.

R.Bəylərovun sözlərinə görə, Xəzəryanı ölkələr arasında Azərbaycanı bu konfransda təmsil edib: “Tədbirin məqsədi Xəzəryanı ölkələrin universitetləri arasında əlaqə yaratmaq, münasibətlərin ko-ordinasiya olunması məqsədilə ortaq təşkilat yaradılmasına nail olmaq idi. Toplantıda 5 ölkənin universitetləri arasında tibb elmi və təhsil proqramlarının təşkili ilə bağlı müzakirələr aparılıb. Bunlarla yanaşı, ali məktəblər arasında tələbə, müəllim mübadilələri, qarşılıqlı elmi tədqiqatların aparılmasına dair ilkin razılıq əldə olunub”.

Prorektor Rauf Bəylərov konfransın açılış mərasimində çıxışında ATU-nun rektoru Gəray Gəraybəylinin təbrikini səsləndirib. O, Xəzəryanı ölkələrin tibbi ali məktəbləri arasında əlaqələrin

şəhərdəki Bakı küçəsi ilə tanış olub. ATU-nun prorektoru Həştərxan Tibb Universitetindəki şəraitlə yaxından tanış olub. Görüşlər zamanı R.Bəylərov ATU-nun tarixi, fəaliyyəti, bu

radaki tədris və təhsil sistemi, aparılan islahatlar haqqında geniş məlumat verib. Səfər zamanı IV konfransın Türkmənistanda, V konfransın isə Azərbaycanda keçirilməsinə dair ilkin müzakirələr də aparılıb.

Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasında “IV Azərbaycan-Türkiyə ortaq hepatoloji kursu” keçirilib. Türkiyədən bir çox gastroenteroloji-hepatoloji uzmanın qatıldığı tədbirdə viral hepatitlər və qaraciyər transplantasiyası, hepatologiya ilə bağlı müxtəlif mövzulara dair müzakirələr aparılıb.

Kurs öz işinə hər iki ölkənin Dövlət himninin səslənməsi ilə başlayıb. Daha sonra tədbir iştirakçıları üçün Türkiyə-Azərbaycan qardaşlıq əlaqələrini əks etdirən video çarx təqdim olunub.

Tədbirin açılışında çıxış edən Türk Qaraciyər Vəqfinin

«IV Azərbaycan-Türkiyə ortaq hepatoloji kursu» keçirilib

rəhbəri prof.dr Yılmaz Çaka-loğlu konfransın önəmindən danışıb. O bildirib ki, bu kimi tədbirlərin keçirilməsi Azərbaycan və Türkiyənin tibb sahəsində münasibətlərinin inkişafına xidmət edir.

Daha sonra çıxış edən Türkiyənin Hacettepe Üni-

versitetinin tibb fakültəsinin professoru Yusuf Bayraktar Azərbaycanda cərrahiyyə sahəsinin çox inkişaf etdiyini bildirdi: “Əgər bir ölkədə qaraciyər nəqli kimi əməliyyat icra olunursa, demək o ölkənin tibbi çox inkişaf edib. Bu gün Azərbaycanın tibb

müəssisələri yüksək tibbi avadanlıqlarla təchiz edilib. Bu da səhiyyə sahəsindəki uğurlardan xəbər verir”.

ATU-nun I cərrahi xəstəliklər kafedrasının müdiri, professor Nuru Bayramov tədbir iştirakçılarına bu cür tədbirlərin önəmindən bəhs edib: “Bu kurslar hər iki ölkənin tibb

mütəxəssisləri üçün önəmlidir. Belə toplantılar ölkələr arasında təcrübə mübadiləsi və yeni biliklərin əldə olunması baxımından əhəmiyyətlidir”.

Tədbir hər iki ölkənin həkimlərinin mühazirələri ilə davam edib.

ATU-nun nümayəndələri Pediatriya Dərnəyinin VIII Simpoziumunda çıxış edib

○ Bu günlərdə Bakıda Azərbaycan Tibb Assosiasiyasının Pediatriya Dərnəyinin VIII Simpoziumu keçirilib. 300-ə yaxın həkim-pediatrın iştirak etdiyi simpozium respirator xəstəliklərə həsr edilib.

Səhiyyə Nazirliyinin Elmi Şurası tərəfindən akkreditasiyadan keçirilmiş simpoziumda Azərbaycanla yanaşı, Türkiyənin aparıcı mütəxəssisləri pediatriya sahəsindəki ən son nailiyyətlərdən və müasir müalicə metodlarından danışıblar. Toplantının əvvəlində Qazi

Universiteti Tibb Fakültəsi Uşaq İnfeksiyon xəstəliklər bölümünün rəhbəri Prof.Dr. Hasan Tezer "Uşaqlarda tənəffüs yolları infeksiyaları" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib.

Simpoziumda Azərbaycan Tibb Universitetinin ftiziatriya kafedrasının müdiri, dosent Rafiq Bayramov "Uşaqlarda vərəm" mövzusunda çıxış edib, mövzu ilə əlaqədar sualları cavablandırılıb. Toplantıda həmçinin Mərkəzi Gömrük Hospitalından uzman cərrah Vüsal Cəfərov "Uşaqlarda döş qəfəsi deformasiyaları" barədə danışıb. Simpoziumun son hissəsində uşaqlar arasında respirator xəstəliklərin müalicəsi ilə bağlı maraqlı diskussiyalar aparılıb.

Azərbaycanlı alim beynəlxalq konfransda ATU-nu təmsil edib

✳ 25-28 sentyabr tarixlərində Varşava Universitetində (Polşa) XIII Beynəlxalq Böyük Türk Dili Qurultayı keçirilib.

öz işinə başlayıb. ATU-nun təmsilçisi Dürdanə Rəhimzadənin "Mücrred mənalı sözlərin oğuz dillərində müqayisəsi" mövzusunda məruzəsi böyük maraqla qarşılanıb.

Səfər zamanı Azərbaycanın Polşadakı səfiri,

Qurultaya dünyanın müxtəlif ölkələrindən 120 elm adamı qatılıb. Türkiyənin İhsan Doğramacı adına Bilkent Universiteti, Yunus Əmrə İnstitutu və Varşava Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən bu mötəbər elmi tədbirdə Azərbaycan Tibb Universitetini Azərbaycan dili kafedrasının dosenti Dürdanə Rəhimzadə uğurla təmsil edib.

Qurultayın açılış mərasimində təşkilat komitəsinin sədri, Bilkent Universitetinin professoru Rasim Özyürek, Yunus Əmrə İnstitutunun Varşava bölməsinin rəhbəri, dosent Öztürk Əmiroğlu, Varşava Universitetinin Türkologiya kafedrasının müdiri, dosent Aqata Baraja Starzynska, Türkiyə-Azərbaycan Dostluq və İşbirliyi Vəqfinin rəhbəri, professor Ənvər Həsənoğlu, Türkiyə Respublikasının Polşadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Tahsin Tunç Üğdül və Azərbaycan Respublikasının Polşadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri, professor Həsən Həsənov çıxış edərək türkologiya sahəsində qarşılıqlı əlaqələrin inkişafından, qarşıda dayanan əsas vəzifələrdən və gələcək perspektivlərdə qurultayın önəmindən söz açıblar.

Açılış mərasimindən sonra bölmə iclasları

professor Həsən Həsənov qurultaya qatılmış Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvləri ilə görüşüb. Görüş zamanı Azərbaycan-Polşa əlaqələrindən danışan professor H.Həsənov səfirliyin həyata keçirdiyi mühüm işlərdən söz açaraq elm sahəsində əlaqələrin möhkəmlənməsinin vacibliyini vurğulayıb.

Sonra səfir ATU təmsilçisi D.Rəhimzadəni "Azərbaycan-Polşa əlaqələrinin möhkəmlənməsində xidmətlərinə görə" medalı və diplomu ilə təltif edib.

Heyət üzvləri "Müstəqil Azərbaycan və Polşa uğrunda mübarizələrin xatirəsinə" abidəsini də ziyarət ediblər. Qeyd edək ki, bu abidə 1918-1920-ci illərdə Azərbaycan Milli Ordusunun Baş Qərargah rəisi olmuş polyak əsilli Matkey Sulkeviç və Polşa Respublikası Ordusunun və Milli Ordunun (Armiya Krayova) polkovniki olmuş Azərbaycan əsilli Vəli bəy Yedigənin xatirəsinə ucaldılıb.

Qeyd edək ki, Dürdanə Rəhimzadə bundan əvvəl İsveç, Bosniya, Rumıniya, Türkiyə və s. ölkələrdə keçirilən beynəlxalq qurultay və konfranslarda Azərbaycan Tibb Universitetini uğurla təmsil edib.

ATU-da Türkiyə klinikası ilə birlikdə seminar keçirildi

✳ Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasında "Onurğa sütununun endoskopik cərrahiyyəsi" mövzusunda seminar keçirilib. Tədbir ATU ilə Türkiyənin Bursa şəhərində yerləşən Medicabil xəstəxanası arasında olan Əməkdaşlıq Anlaşması çərçivəsində baş tutub.

Seminarın açılışında ATU-nun neyrocərrahlik kafedrasının müdiri, professor Sabir Etibarlı çıxış edərək mövzunun aktuallığından və bu sahəyə dair seminarların əhəmiyyətindən danışıb.

ATU-nun neyrocərrahlik kafedrasının assistenti, tanınmış neyrocərrah Cəmil İsgəndərov "Spinal daralmalarda azinvasiv texnologiyalar" mövzusunda mühazirə ilə çıxış edib. Medicabil xəstəxanasının aparıcı həkimi, dosent

Hayati Aygün isə "Onurğa sütunu xəstəliklərinə endoskopik yanaşma: UBE (unilateral biportal endoskopiya)" adlı məruzəsi ilə seminar iştirakçılarının qarşısında çıxış edib.

Seminarla ATU-nun neyrocərrahlik kafedrasının rezidenti Səbuhi Etibarlı "Osteoporoz mənsəli fəqərə sınıqlarında azinvasiv müalicə" metodlarına dair məruzəni səsləndirib. Seminar sual-cavab sessiyası ilə yekunlaşıb.

ATU-nun pediatri çindəki beynəlxalq kongresdə iştirak edib

✳ Çinin Çanşa şəhərində keçirilən "Qlobal Uşaq Sağlamlığı Əməkdaşlığı və Serebral İflic Alyansı" adında 1-ci Beynəlxalq Kongresdə iştirak edən azərbaycanlı mütəxəssislər arasında Azərbaycan Tibb Universitetinin I uşaq xəstəlikləri kafedrasının dosenti, tibb üzrə elmlər doktoru Səbinə Qarayeva da olub.

yi və ÇXR Uşaq Sağlamlığı Əməkdaşlıq Şəbəkəsi nümayəndələri və pediatr mütəxəssisləri iştirak ediblər. Toplantıda uşaq sağlamlığı ilə bağlı aktual problemlər, o cümlədən vaxtından qabaq doğulan uşaqların müalicəsi, profilaktik səhiyyə və uşaqların erkən yaşda inkişafı, pediatrik xəstəliklərinin profilaktikası və müalicəsi, kök hüceyrə transplantasiyası, nevroloji inkişaf və doğuş qüsurları mövzuları ilə bağlı müzakirələr aparılıb.

Kongres Çin Xalq Respublikasının Milli Səhiyyə Komissiyasının Beynəlxalq Əməkdaşlıq mərkəzi, Çin Ticarət Nazirliyinin Tədris Mərkəzi və Çin Xarici İşlər İdarəsinin, Uşaq Alyansı və Serebral İflic İttifaqının dəstəyilə Hunan Uşaq Xəstəxanası və Uşaq Sağlamlığı Əməkdaşlıq Şəbəkəsi tərəfindən təşkil olunub. Avstraliya, ABŞ və Avropa, Afrika, Asiyanın 60 ölkəsi 1200 nəfər nümayəndə ilə kongresdə təmsil olunurdu. Tədbirdə Azərbaycandan Azərbaycan Tibb Universitetini I Uşaq xəstəlikləri kafedrasının dosenti, t.ü.e.d. Səbinə Qarayeva ilə yanaşı, Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun əməkdaşı Gültəkin İsayeva da iştirak edib.

Kongresdə Dünya Səhiyyə Təşkilatı, UNICEF və Vaxtındanqabaq Doğum Beynəlxalq Əməkdaşlıq təşkilatları, Asiya və Afrika ölkələrinin Səhiyyə Nazirli-

Kongresdə həmçinin iştirakçı dövlətlərin nümayəndələri arasında əməkdaşlıq məsələləri də müzakirə olunub.

Qeyd edək ki, bundan əvvəl Səbinə Qarayeva Çin Xalq Respublikasının Çanşa şəhərində Hunan Uşaq Xəstəxanası tərəfindən təşkil olunmuş və "Pediatriyada ümumi xəstəliklərin profilaktikası və müalicəsi" üzrə təlim kursu keçib. Çin səhiyyəsi və Çin ənənəvi təbabətini öyrənmək məqsədilə təlim iştirakçılarını müxtəlif səhiyyə ocaqları ilə tanış ediblər. Təlim kursunda Avropa, Afrika, Asiyanın 8 ölkəsini 40 nümayəndə təmsil edib. Çin Xalq Respublikasının Ticarət Nazirliyi tərəfindən maliyyələşdirilən tədbirin iştirakçılarında seminar, mühazirə və klinik məşğələlər keçilib.

Tələbə Gənclər Təşkilatına sədr seçkiləri olub

○ Bu günlərdə Azərbaycan Tibb Universiteti Tələbə Gənclər Təşkilatında sədr seçkiləri keçirildi. Seçkidə ATU-nun Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri Cahangir Qasimov, HİK sədrinin müavini Seymur Hacıyev, Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri Elvin Kərimov və 2014-2018-ci illər ərzində ATU TGT sədri vəzifəsində çalışmış Tural Əzizov iştirak ediblər.

Tədbirdə HİK-in sədri Cahangir Qasimov çıxış edərək, TGT-nin bu illər ərzində keçirdiyi layihələri və gördüyü işləri yüksək qiymətləndirdi. O, növbəti dönmə seçiləcək sədr və idarə heyətinə uğurlar dilədi: "Bizim universitet daim savadlı, aktiv tələbələrə hərtərəfli yardım göstərməyə hazırdır. TGT universitetdə tələbələr tərəfindən böyük ehtiyac duyulan qurumlardandır. Yeni

seçiləcək sədrə işlərində uğurlar diləyirəm".

Daha sonra Tural Əzizov çıxış edərək, sədrlik etdiyi 4 il ərzində görülən işlər haqqında məlumat verdi.

Qeyd edək ki, tələbələr tərəfindən Rauf Vəliyev, Gülnur Rüstəmov və Seyidəğa Abbaszadə sədrliyə namizəd olaraq təklif olundu. Tələbələrin səs verməsi nəticəsində yüksək səs çoxluğu ilə Rauf Vəliyev ATU TGT-nin yeni sədri seçildi. Daha sonra yeni idarə heyəti təsdiq olundu. Yeni idarə heyətinə fakültə sədrleri, departament rəhbərləri və ATU TGT-nin növbəti dönmə yeni sədr və müavinləri əlavə olundu.

Tədbirin sonunda Rauf Vəliyev çıxış edərək göstərdikləri etimada görə tələbələrə və onun namizədliyini təsdiq edən universitet rəhbərliyinə təşəkkürünü bildirdi: "Gələcək fəaliyyətimizdə də tələbələrimizin elmi dünya görüşlərinin və sosial həyatlarının yaxşılaşdırılmasına yönəlik layihələr həyata keçirəcək, bu istiqamətdə işlər görəcəyik".

Boyundakı şişlərin əməliyyatında yeni səs aparatından istifadə olunub

Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasında "Qalxanabənzər vəzin çoxdüyünlüürü (zobu) diaqnozu ilə daxil olan xəstə uğurla əməliyyat olunub. Bu xəstədə səs maşınının müşayiətilə «Total tiroidektomiya» əməliyyatı uğurla icra edilib.

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının endokrinoloq cərrahi, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Azər Hümətov deyir ki, 35 yaşlı xəstədə qalxanabənzər vəzin hər iki payında orta və böyük ölçülü düyünlər olub. Nəticədə xəstədə boğulma və təngnəfəslik əlamətləri müşahidə edilib: "Belə şikayətləri olan xəstədə isə cərrahi əməliyyat göstərisdir. Çox düyünlü zob zamanı xəstəni biopsiya etmək çətin olur. Bu zaman ən doğru seçim - cərrahi əməliyyatdır. Düyünlər 3 santimetrdən böyük olarsa və xəstəyə boğulma verərsə, bu halda əməliyyat olunmalıdır".

A.Hümətov bildirir ki, qalxanvari vəzin arxa səddində "qayıdan qırtlaq" siniri yerləşir. Bu sinir bizim səsə və səs tellərimizə nəzarət edən sinirdir. Əməliyyat zamanı 1 faiz də olsa,

bu sinirin zədələnmə ehtimalı var. Odur ki, bu əməliyyatda yalnız ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında yerləşən səs cihazından istifadə məsləhət olunub.

"Cihazın üstünlüyü ondadır ki, əməliyyat zamanı qayıdan qırtlaq sinirinin aşkarlanmasına kömək edir. Digər tərəfdən, bu cihazın köməyi ilə sinirin yerini təyin etdikdən sonra siniri zədələnməmək şansı əldə edilir. Həm də bu cihaz əməliyyat zamanı toxuma bitişməsinə

müəyyənləşdirməyə imkan verir".

A.Hümətov bu əməliyyat zamanı sinirə zədə yetirmədən düyünlərin götürüldüyünü, vəzin tamamilə xaric olunduğunu deyir. Əməliyyat 1 saat 20 dəqiqə davam edib. Xəstənin vəziyyəti yaxşıdır.

Qrup nümayəndələri ilə silsilə görüşlər davam edir

Yay istehsalat təcrübəsinin ləğvi müzakirə olundu

ATU-nun II müalicə-profilaktika fakültəsinin və istehsalat təcrübəsi dekanlığı əməkdaşlarının III kurs qrup nümayəndələri ilə görüşü keçirilib. Görüşün məqsədi tələbələrə yay istehsalat təcrübəsinin ləğvinin səbəblərini izah etməkdən ibarət olub.

Görüşün əvvəlində ATU-nun II müalicə-profilaktika fakültəsinin dekanı, dosent İsrail Məhərrəmbəyli çıxış edərək universitetdə tədrisin keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün rəhbərlik tərəfindən mütəmadi olaraq müəyyən işlər görüldüyünü bildirdi: "Universitetin Böyük Elmi Şurası tərəfindən müxtəlif qərarlar qəbul olunub. Bunlardan biri də yay istehsalat təcrübələrinin ləğvi ilə bağlıdır. Çünki praktika göstərir ki, 2010-cu ildə ATU-

şura bu barədə müzakirədən sonra ATU-da yay istehsalat təcrübəsinin ləğvinə dair qərar qəbul etdi".

ATU-nun istehsalat şöbəsinin dekanı, dosent Taryel İsmayılov bildirdi ki, yay istehsalat təcrübələri semestr ərzində keçiriləcək. Qeyd olundu ki, istehsalat təcrübəsi kredit sistemi ilə aparılacaq. Nazirlər Kabinetinin əmrinə əsasən, tələbələr 30 kredit yerinə yetirməlidir. Əgər hansısa səbəbdən, kredit sayı az olsa, tələbələr əlavə kredit ödəməli

da yeni tədris sisteminin tətbiqindən sonra yay istehsalat təcrübəsinin aparılmasında müəyyən problemlər var. Bu praktikanın adekvat və keyfiyyətli keçməsinə təmin edə bilmirik. Təhsil ekspertlərinin apardığı ümumi təhlil nəticəsində yay praktikasının ləğvi haqqında fikir səsləndi. Odur ki, elmi

olacaq.

ATU-nun II müalicə-profilaktika fakültəsinin dekan müavini Arzu Bəydəmirova, istehsalat təcrübəsi dekanının müavini, dosent Paşa Mehdiyevin də iştirak etdiyi görüşdə tələbələrə maraqlandıran suallara da aydınlıq gətirildi.

Azərbaycan Tibb Universitetinin II müalicə-profilaktika fakültəsi dekanlığının nümayəndələri və universitetin həyatında fəallıq göstərən gənclərin fakültənin I və II kurslar üzrə qrup nümayəndələri ilə görüşü keçirilib.

Fakültənin dekanı, dosent İsrail Məhərrəmbəyli tədbiri açaraq qrup nümayəndələrinə rəhbərliyin təşəbbüsü ilə universitetdə aparılan islahatlar, elektron universitetin yaradılması, elektron jurnalın təşkili, kredit sistemi, boloniya sisteminin tətbiqi və s. barədə ətraflı məlumat verib. Qrup nümayəndələrinə üzrlərinə düşən öhdəlik və vəzifələrlə bağlı təlimatlar verərək, universitet rəhbərliyinin tövsiyələrini də diqqətə çatdırıb.

Görüş zamanı fakültənin dekan müavini, dosent Sevinc Hüseynova, YAP-

ın fakültə üzrə Gənclər Təşkilatının sədri Nuranə Kamil, tələbə-dekan Məhərrəm Alimli də çıxış ediblər. Onlar çıxışlarında qrup nümayəndələrini nizam-intizamlı olmağa səsləyib və hər hansı problemlə üzləşən tələbələrə yaxından kömək etməli olduqlarını bildiriblər.

Qeyd edək ki, bu tip silsilə tədbirlərin davamlı keçirilməsi nəzərdə tutulur. Növbəti dəfə dekanlığın nümayəndələri V-VI kursların qrup nümayəndələri ilə də görüşəcəklər.

90 illik yubileyi ərəfəsində doktorluq dissertasiyası müdafiə edən alimimiz

Bu günlərdə Azərbaycan Tibb Universitetinin qocaman müəllimi Rəhim Orucovun 90 illik yubileyi ərəfəsində "Əmək gigiyenası mövqeyindən neft emalı məhsullarının orqanizmə təsiri" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etməsi xüsusi diqqət çəkib.

Əlbəttə, elm sahəsində çalışan insanların hansısa mövzuda dissertasiya müdafiə etməsi sensasiya deyil. Amma uzun illərdə universitetimizdə çalışan alimin doktorluq işini ömrünün 89-cu ilində müdafiə etməsi doğrudan da maraqlı hadisədir. Maraqlı olduğu qədər də gözəl bir nümunədir. Elə bir ciddi səbəb olmadan elmi axtarışlarını yarımçıq saxlayan, yaşının ötdüyünü bəhanə gətirərək ruhdan düşən dissertantlara, doktorantlara sözün əsl mənasında bir örnəkdir.

Rəhim Alməmməd oğlu Orucov 1929-cu il yanvar ayının 1-də Qərbi Azərbaycanın Sisian rayonunun Ağudi kəndində qulluqçu ailəsində anadan olmuşdur. O, 1947-ci ildən 1950-ci ilə qədər rayonun müxtəlif kəndlərində müəllimlik etmişdir. Sovet hərbi xidmətindən qayıdaraq bir il doğulduğu kənddə müəllimliyini davam etdirmiş, 1954-cü ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun sanitariya-gigiyena fakültəsinə daxil olmuşdur. 1960-cı ildə institutu fərqlənmə diplomu ilə bitirən Rəhim Orucov öz rayonlarına qayıdaraq 3 il rayon tibb birliyində baş həkimin müavini vəzifəsində işləmişdir.

1963-cü ildə Bakı şəhərinə gələn Rəhim müəllim ATU-nin əmək gigiyenası və sənəti xəstəliklər kafedrasında aspiranturaya daxil olmuşdur. 1966-cı ildə aspiranturanı başa vuraraq dissertasiya müdafiə edərək tibb elmləri namizədi elmi

dərəcəsinə almışdır. O, elə həmin ildən institutda saxlanılmış və kafedrada baş laborant, assistent, baş müəllim və dosent vəzifəsinə qədər yüksəlmişdir. 1975-ci ildə həmin kafedranın müdiri seçilən R.Orucov 1988-ci ilə qədər bu vəzifədə çalışmışdır. O, hal-hazırda həmin kafedranın dosentidir.

R.Orucov fəaliyyəti dövründə bütün şüurlu həyatını gənc nəslin tərbiyəsinə, o cümlədən əmək gigiyenası və peşə patologiyası elminin sirlərinin öyrədilməsinə həsr etmişdir.

Onun əməyi dövlətimiz tərəfindən yüksək qiymətləndirilmiş, "Səhiyyə əlaçısı" döş nişanına, "Tərəqqi" medalına və "Əməkdar müəllim" fəxri adlara layiq görülmüşdür.

Rəhim müəllimin bütün fəaliyyəti müasir gənclik üçün bir nümunədir. O, eyni zamanda nümunəvi bir ailə başçısıdır. Beş övladın atası, həm də sevimli baba olan Rəhim müəllim pedaqoji və elmi fəaliyyətini də böyük həvəslə davam etdirir. Kafedramızın əməkdaşları adından qocaman alimimizə bundan sonra da möhkəm can sağlığı və bütün işlərində uğurlar arzulayırıq.

S.GÜRZƏLİYEV,

Uşaq-yeniyyətmələrin sağlamlığı və əmək sağlamlığı kafedrasının dosenti

Amerikalı mütəxəssislər Bakıda və regionlarda seminarlar keçirir

Oktyabrın 15-də Azərbaycan Səhiyyə Nazirliyi və ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyinin birgə dəstəyi ilə ATU-nun Cərrahiyyə Klinikasında həkim və rezidentlər üçün elmi-praktik seminar keçirilib.

Seminarla ABŞ-ın Tennessi Ştatında fəaliyyət göstərən Venderblit Universitetinin Uşaq Xəstəxanasının neonatologiya şöbəsinin müdiri, professor dr. Scott O.Guthrie "Hava yolu maskalarının az invaziv yolla tətbiqi" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib. O, neonatoloji xəstəliklər zamanı lazımı tibbi addımların atılması, uşaqlarda hava yolu maskalarının necə istifadə olunması və onların sağlamlığına göstərilən qayğı ilə bağlı geniş məlumat verib.

Seminarla ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyinin həkimi Steve Stonehouse də iştirak edib. O, keçirilən seminarın ölkəmizdə neonatoloji sahənin inkişafında, eləcə də həkimlərin bilik və praktik vərdişlərinin artırılma-

sındakı rolundan söhbət açıb. Bildirib ki, bu layihənin ölkə ərazisində 2 həftə keçirilməsi nəzərdə tutulub: "Keçən həftə seminarlar Gəncə və Şəkinin Perinatal Mərkəzlərində keçirilib. Layihə çərçivəsində Bakıda və regionlarda ən azı 300 həkimin iştirakı nəzərdə tutulur. Bu həftə isə Bakıda fəaliyyət göstərən bir sıra tibbi mütəxəssislərdə seminarlar təşkil olunacaq."

Seminar zamanı uşaq maketləri üzərində aparılan təcrübələr həkimlərə nümayiş etdirilib. Təcrübə zamanı amerikalı mütəxəssislər seminar iştirakçılarının suallarına da ətraflı cavab veriblər.

Qabil ABDULLAYEV

ATU-nun neyrocərrahi skolioz və kifoz əməliyyatlarının detallarını açıqlayır

Müasir dövrün insanı daha az hərəkət edir, oturmaq həyat tərzini keçirir. Bu da onurğa xəstəliklərinin cavanlaşmasına, geniş yayılmasına səbəb olub. Bu xəstəliklərdən biri də skoliozdur. Skolioz - onurğa sütununun yana doğru əyilməsidir. Bundan əlavə, onurğanın kifoz adlanan bir deformasiyası da var ki, bu halda onurğa arxaya doğru əyilir. Onurğa deformasiyalarının müalicəsi, onurğa cərrahiyyəsinin ən mürəkkəb əməliyyatlarından biri hesab olunur. Buna baxmayaraq, son dövrlərdə Azərbaycanda, o cümlədən Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasında bu cür əməliyyatlar geniş şəkildə icra olunur.

Azərbaycan Tibb Universitetinin neyrocərrahlıq kafedrasının əməkdaşı, Tədris Cərrahiyyə Klinikasının neyrocərrahi Cəmil İskəndərov bildirir ki, klinikada belə əməliyyatlar onurğa cərrahiyyəsinə ciddi təcrübəyə malik olan cərrahlar tərəfindən icra olunur: "Yeni fəaliyyətə başlayan cərrahın bu cür əməliyyatları icra etməsi çox çətindir, hətta qeyri-mümkündür. Bunun üçün uzun illik bir təcrübə şərtidir".

Digər klinikalardan fərqli olaraq, ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında belə əməliyyatlar

neyromonitorun nəzarəti altında icra olunur: "Neyromonitor onurğa əyriliyini düzəldərkən, sinirlərin zədələnməsinin müəyyən dərəcədə qarşısını almaqda bizə kömək edir. Skolioz əhali arasında çox geniş yayılmış xəstəliklərdən biridir. İnsanlar bunun əməliyyatından qorxurlar, riskli olduğunu düşünürlər. Məhz neyromonitorun tətbiqi nəticəsində biz bu riskləri minimuma endirmiş oluruq".

C.İskəndərovun sözlərinə görə, onurğa problemi ilə bağlı hər gün yalnız ona 30-40 nəfər

müraciət edir. Onların da əksəriyyəti belə əməliyyatların insanı şikəst etməsi ehtimalı ilə maraqlanırlar. Lakin neyrocərrah qeyd edir ki, müasir dövrdə belə əməliyyatlar zamanı mikrocərrahi alətlərdən, mikroskopdan geniş istifadə olunur, daxili rentgenoskopiya tətbiq edilir: "Bizdə demək olar ki, belə hallara rast gəlinmir. Biz yarana biləcək təhlükəni önləmək üçün mümkün olan bütün vasitələrdən istifadə edirik ki, bunun sayəsində xəstələrimizdə nevroloji ağırlaşmaya təsadüf olunmur".

Cəmil İskəndərov bildirir ki, ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının neyrocərrahiyyə şöbəsində skolioz əməliyyatları uğurla icra edilir: "Artıq yetərli sayda əməliyyatlar etmişik. Yaxşı olar ki, bu əməliyyat onurğanın formalaşması tam bitməmiş bir dövrdə - 14-17 yaş aralığında icra edilsin. Belə halda əməliyyat sayəsində onurğa əyriliyinin bərpası maksimal dərəcədə mümkündür. Bəzən kiçik yaş qruplarında da xəstələr davamlı korset müalicəsi aparsalar da, əyrilik ar-

tır. Onda, uşağın bu yaşa çatmasını gözləmədən əməliyyat edirik. İdeopatik (səbəbsiz) skolioz hallarında çalışırıq ki, xəstəni 14 yaşına qədər korsetlə müalicə edək. Nəticə əldə etmədikdə isə bu yaşdan sonra cərrahi əməliyyat icra edirik.

Həkim skoliozu olan xəstələrə aptekdən özbaşına korset almağa məsləhət görür. Çünki skoliozun dərəcəsi, bədən quruluşundan, xəstənin çəkisindən asılı olaraq müalicə üçün korsetlər xüsusi hazırlanır. Düzgün seçilməyən korsetin taxılması skoliozun daha da dərinləşməsinə gətirib çıxarır.

Vegetarian həyat tərzini heç də həmişə məqbul deyil

Müasir formada olmasa da, antik dövrdə də vegetarianlıq elementləri olub. Həmin dövrün məlumatlarında müəyyən xəstəliklər zamanı vegetarianlığa bənzər pəhriz növlərinin tövsiyə olunması məlumdur. Lakin bəzi xəstəliklərdə heyvan mənşəli məhsullardan istifadə edilməsi vacibdir.

Bu barədə Azərbaycan Tibb Universitetinin qidalanma və kommunal gigiyena kafedrasının müdiri İbrahim Əhmədov məlumat verib.

O, deyib: "Vegetarianlıq növləri hər bir orqanizmə uyğun seçilməlidir. Məsələn, orqanizmdə turşuluq yüksəkdirsə, vegetarianlığın tətbiqi müsbət nəticə verir. Ciddi vegetarianlıq podagra və böyrək daşı xəstəliklərində geniş tətbiq olunan vasitədir. Lakin ürək-damar sistemi

xəstəlikləri, qaraciyər patologiyası, beyin qan dövranı pozuntuları zamanı eyni səviyyədə yanaşmaq düzgün deyil. Uşaqlar, inkişafda olan yeniyyətmələr və çəki azlığı olanlar üçün həmin rejimə əməl etməq məqbul sayılmır".

İbrahim Əhmədovun dediyinə görə, bəzi ciddi xəstəliklər zamanı isə vegetarianlığın müəyyən növləri nəinki məsləhət görülür, hətta vacib hesab edilir: "Bitki mənşəli və süd məhsulları ilə qidalanma demək olar ki, bütün xəstəliklərdə məqsədəuyğundur".

İmplantologiya ATU-da dərş proqramına salınır

Son illər daha çox insan dişlərini müalicə etməyə, plomb və qapaq qoydurmaq əvəzinə, implantlara üz tutur. Müasir stomatologiyada implantlardan geniş istifadə olunur.

ATU-nun ortopedik stomatologiya kafedrasının dosenti Azad Tağıyev deyir ki, implantlara qədər stomatologiyada diş protezlərindən istifadə olunurdu. Bu isə xəstələr üçün narahatçılıq yaradırdı: "Protezdən istifadə edən xəstələr çeynəmə funksiyasını tam bərpa etmirdilər. Protez estetik baxımdan da problem yaradırdı. İmplantlar diş protezlərin çatışmazlıqlarını aradan qaldırdı. İmplant çənə sümüyünə yerləşdirilmiş süni bir diş köküdür. İmplant dişlər daha estetik, daha funksionaldır".

Həkim bildirir ki, implantasiya itirilmiş dişlərin bərpası üçün müasir metodlardan biri kimi daha çox populyarlıq qazanıb. İmplant müalicəsi Avropa ölkələrində artıq zəruri bir hala çevrilib.

ATU-nun Stomatoloji Klinikasında implantların yerləşdirilməsi üçün hər cür şərait və avadanlıq var:

"ATU-nun ortopedik stomatologiya kafedrasında bir neçə həkim implantlarla məşğul olur. İmplantologiya stomatologiyanın cərrahi və ortopedik bölmələrini əhatə edir. Cərrahiyyə mərhələsi bitdikdən sonrakı hissədə ortopedlər implant üzərində iş aparırlar. Yəni, implantın funksiyası və dişlərin estetikası bərpa edilir".

A.Tağıyevin sözlərinə görə, rəhbərliyin təşəbbüsü ilə kafedrada iş müasir stomatologiya standartlarına uyğunlaşdırılıb. Tədris prosesində islahatlar aparılıb, dərş proqramları dəyişdirilib. Artıq implantologiya ilə bağlı hissə proqrama da əlavə olunub. Bu sahəyə aid mühazirələr təşkil olunur. Hazırda implantologiyanın müasir metodlarına dair bölmələrin dərş vəsaitlərinə salınması istiqamətində iş aparılır.

Oktyabrın 10-u Dünya Psixi Sağlamlıq Günüdür

1992-ci ildən etibarən hər il oktyabrın 10-u Dünya Psixi Sağlamlıq Günü kimi qeyd edilir. Həmin gün Dünya Psixi Sağlamlıq Federasiyasının təşəbbüsü və Dünya Səhiyyə Təşkilatının dəstəyi ilə təsis edilib.

Psixi Sağlamlıq Günü hər il müxtəlif mövzulara həsr edilir. Günü bu ilki mövzusu "Dəyişən dünyada gənclər və onların psixi sağlamlığı" başlığı altındadır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Dünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına görə, hazırda dünyada 450 milyondan çox insan psixi müxtəlif xəstəliklərdən əziyyət çəkir və hər iki nəfərdən biri həyat boyu hansısa psixi problemlə üzləşə bilər. Ən geniş yayılmış psixi xəstəlik depressiyadır. Bu problemdən qadınların 26, kişilərin isə 12 faizi əziyyət çəkir.

Dünya Psixi Sağlamlıq Günü qeyd olunması psixi sağlamlığın problemləri, onun möhkəmləndirilməsi və profilaktik üsulları barədə ictimaiyyətin məlumatlılığının artırılması məqsədi daşıyır. Həmin gün beynəlxalq psixiatrik təşkilatlarının tematik jurnalları buraxılır, hökumət

strukturları və səhiyyə təşkilatlarına beynəlxalq hərəkətdə iştirak etməyə çağıran müraciətlər göndərilir.

Sağlamlığın ayrılmaz və əhəmiyyətli hissəsi olan psixika hər kəsin öz bacarıq və şəxsi potensialını nümayiş etdirməyə, adi həyat stresslərini dəf etməyə, məhsuldar və faydalı iş görməyə, cəmiyyətə xeyir verməyə imkan yaradır.

Yaşadığımız həyatda xeyli stress mənbələri var: sosial və iqtisadi çətinliklər, iş və ailədaxili problemlər, ictimai nəqliyyat və s. Bu və bu kimi səbəblər stressin yaranmasına, sonra isə depressiyaya aparıb çıxarır. Müasir həyatın tərkib hissəsinə çevrilən stresslə mübarizə aparmaqdansa, onu "yaxına buraxmamaq" daha yaxşıdır.

Artritli xəstələrin qidasında turşuluq dərəcəsi aşağı olmalıdır

1996-cı ildən oktyabrın 12-si Dünya Səhiyyə Təşkilatının təşəbbüsü ilə bir çox ölkələrdə Dünya Artritli Mübarizə Günü kimi qeyd edilir. Bu tarixin keçirilməsində əsas məqsəd revmatoloji xəstəliklər və artrit formaları haqqında insanları məlumatlandırmaqdır. Günü qeyd olunması xəstəliyin erkən diaqnostikası, profilaktikası, tibbi və sosial bərpası məsələlərinə diqqət cəlb etmək, həkim, xəstə və ictimaiyyətin söylərinin birləşdirilməsi baxımından da vacibdir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, artrit bir və ya bir neçə oynaqın ağrı və hərəkətin məhdudlaşması ilə müşahidə olunan ciddi iltihabi xəstəliyi. O, əlillik və iş qabiliyyətinin itirilməsinə səbəb ola bilər. Oynaqların tez-tez təkrarlanan travmaları, fiziki gərginlik və irsiyyət xəstəliyin yaranma səbəblərindəndir. Bundan başqa virus və bakterial infeksiyalar, həddindən artıq soyuqlama, fiziki və psixi yüklənmə, siqaretə aludəçilik də xəstəliyin inkişafına səbəb ola bilər.

Son onillikdə dünyada sümük-əzələ sisteminin və birləşdirici toxumanın xəstəliklərinin artması müşahidə edil-

ir. Bu problem sümük-əzələ, qan dövranı və tənəffüs sistemi xəstəliklərindən sonra üçüncü yerdədir. Yaranma səbəbləri və inkişaf mexanizmi tam öyrənilməyən artrit ömrü 3-7 il qısaltdığı sübut olunub. Ən təhlükəlisi isə odur ki, xəstəliyin risk qrupuna yaşından asılı olmayaraq hər kəs daxildir. Lakin artrit ən çox oynaqların revmatik xəstəliyinin yaranmasına səbəb olur ki, bu da 30-50 yaş arası insanlarda rast gəlinir. Kişilərə nisbətən qadınlarda bu xəstəliyə beş dəfə çox rast gəlinir.

Xəstəlikdən yaxa qurtarmaq üçün həkimlər sağlam həyat tərzi

keçirməyi, fiziki hərəkətlər etməyi, düzgün qidalanmağı, həmçinin öz psixososial vəziyyətini dəqiq qiymətləndirməyi məsləhət görürlər. Müntəzəm fiziki hərəkətlər əzələlərin möhkəmlənməsinə və qamətin yaxşılaşmasına kömək edir. Artrit xəstələrinin qidasında turşuluq dərəcəsi aşağı olmalı, menyuya meyvə və tərəvəzlərdən hazırlanan salatlar daxil edilməlidir. Alma, gavalı, turşəng, qaragilə meyvələri, çaytikanı, qara qarağat, həmçinin D vitamini ilə zəngin qidalar rasionda üstünlüyə malik olmalıdır.

Maqnit qasırğası azyaşlılara da mənfi təsir göstərə bilər

Son günlər günəş səthində baş verən dəyişikliklər yerə də təsirsiz ötürülməyəcək. Mütəxəssislərin fikrincə, bu ay ərzində iki dəfə maqnit qasırğası yaşana bilər. Onlardan birinin oktyabrın 11-nə, ikincisinin isə oktyabrın 18-20-nə təsadüf edəcəyi proqnozlaşdırılır.

Maqnit qasırğası meteohəssas insanların səhhətinə mənfi təsir göstərə bilər.

Bu barədə AZƏRTAC-a məlumat verən C.Abdullayev adına Elmi-Tədqiqat Kardiologiya İnstitutunun böyük elmi işçisi, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Rafiq Yusifli deyib: "Qasırğa zamanı maqnit sahəsinin intensivliyinin artıb-azalması baş verir. Bu xroniki, nevroloji xəstələrdə, hipertoniyalarda, ürək-damar sistemi xəstələrində, insult keçirənlərdə və kəllədaxili təzyiqli olanlarda daha çox narahatlıq doğurur. Həmin günlər onlarda başağrısı, gərginlik, emosional qeyri-sabitlik və gücün azalması kimi əlamətlər müşahidə edil-

bilir. Bundan başqa arterial təzyiqin yüksəlməsi və ürək tutmalarının olması da mümkündür. Ona görə də meteohəssas insanların həmin günlər dərman qəbulunda bir qədər ehtiyatlı olmağı məsləhətdir".

Maqnit qasırğası azyaşlılara da mənfi təsir göstərə bilər. Həkim-kardioloqun dediyinə görə, həmin hal uşaqlarda oynaqıqlı əmələ gətirir, yuxu pozğunluğu yaradır. Uşaq səbəbsiz yerə ağlayır, yatmaq istəmir və narahat olur.

Mütəxəssislər belə narahatlığı olanlara açıq havada gəzməməyi və intensiv idman hərəkətləri etməməyi tövsiyə edirlər.

Mehdi Qədim oğlu Qurbanov

Oktyabrın 1-də yoluxucu xəstəliklər kafedrasına ağır itki üz vermişdir. Kafedranın qocaman müəllimi, dosent Mehdi Qədim oğlu Qurbanov dünyasını dəyişmişdir.

Mehdi Qurbanov 1938-ci ildə Gədəbəy rayonunun Kalaman kəndində anadan olmuşdur. 1959-cu ildə orta məktəbi bitirərək kolxozda işləmişdir. 1960-cı ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutunun pediatriya fakültəsinə daxil olmuş, 1966-cı ildə isə institutu bitirmişdir. 1966-cı ildən 1970-ci ilə qədər təyinat ilə Qəbələ rayonuna göndərilmiş və orada uşaq xəstəxanasında həkim, uşaq məsləhətxanasında isə müdir vəzifəsində çalışmışdır. 1970-ci ildə uşaq yoluxucu xəstəlikləri kafedrasının klinik-ordinatoru olmuş, 1972-ci ildə müsabiqə ilə həmin kafedraya assistent seçilmişdir. 1981-ci ildə Moskvada Tibb Elmləri Akademiyası Pediatriya İnstitutunda "Virus hepatiti zamanı simpatik-adrenal sisteminin vəziyyəti" mövzusunda namizədlik dissertasiyasını müdafiə etmişdir. 1985-ci ildə müsabiqə yolu ilə həmin kafedraya dosent vəzifəsinə seçilmiş və həyatının sonuna qədər kafedrada işləmişdir. 120-dən çox

elmi əsərin, 5 monoqrafiyanın, 1 dərslinin, 5 metodik tövsiyənin, 3 namizədlik dissertasiyanın resenzi, namizədlik dissertasiyası üzrə elmi şüaranın üzvü olmuşdur. 15-dən çox elmi işi xarici ölkə konqreslərinin materiallarında çap edilmişdir. 2001-ci ildən YAP-ın üzvü idi.

Mehdi müəllim işlədiyi müddətdə intizamli və işgüzar əməkdaş kimi özünü göstərmişdir. Qayğıkeş müəllim, fədakar ata, sevimli baba ömrü yaşamışdır. Mehdi müəllim döğmələrinin, tələbə və həmkarlarının qəlbində əbədi yaşayacaqdır.

Allah rəhmət eləsin, qəbri nurla dolsun!!

Yoluxucu xəstəliklər kafedrasının əməkdaşları

Oktyabrın 11-i Dünya Görmə Günüdür

11 oktyabr - Dünya Görmə Günü hər il oktyabrın ikinci cümə axşamı qeyd edilir. Bu tarix Dünya Səhiyyə Təşkilatının təşəbbüsü ilə təsis edilib. Həmin gün kor, görmə pozuntuları və zəifliyi olanların problemlərinə ictimai diqqət cəlb etmək üçün təqvimə salınıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, xroniki korluğa səbəb olan problemlər katarakta, qlaukoma, sarı nöqtənin degenerasiyası, buynuz qişasının tündləşməsi, traxoma və uşaqlarda A vitamini çatışmazlığıdır. Statistikalara əsasən dünyada gözlə bağlı yaranan ən geniş yayılmış problemlərə yaş və diabet xəstəliyi səbəb olur.

Dünya Görmə Gününa həsr olunan tədbirlərdə həmin problemlə əlaqədar olan müxtəlif təşkilatlar iştirak edir. Həmin günün qeyd olunması Dünya Səhiyyə Təşkilatı və korluğun profilaktikası üzrə "Baxış 2020: görmə haqqı" beynəlxalq təşkilatı üçün də əhəmiyyətli hadisədir.

Korluğun profilaktikası üzrə beynəlxalq agentliyin məlumatına görə, dünyada təxminən 300 milyon insan görmə problemləri ilə üzləşir ki, onların da 40 milyonu ümumiyyətlə görmür. Bundan əlavə bildirilib ki, dünyaya gələn körpələrin 217 milyonunda ağır görmə, 19 milyondan çoxunda isə ümumi gözlə bağlı zəiflik müşahidə olunub. Yaşı 50-ni ötmüş əhalinin 65 faizi gözlə bağlı bir sıra patoloji hallarla rastlaşır. Görmə pozuntuları ilə üzləşənlərin 65 faizi 50 və daha yuxarı yaşda olanlardır. Bununla belə, vaxtında müalicəyə cəlb edilməklə 80 faiz

haldə korluğun qarşısını almaq mümkündür.

Dünya Görmə Günü çərçivəsində göz xəstəlikləri ilə əlaqədar maarifləndirmə və profilaktika tədbirləri aparılır, ödənişsiz oftalmoloq müayinəsindən keçmək imkanı yaradılır. Gözün oftalmoloqlar tərəfindən müntəzəm yoxlanılması mövcud problemləri erkən mərhələlərdə üzə çıxarmağa kömək edir. Ona görə də profilaktik qaydalara vaxtında əməl etməklə ciddi problemlərin qarşısını almaq olar.

Bununla yanaşı, göz xəstəliklərinin profilaktikası üçün bir sıra qaydaları da unutmamaq lazımdır. Həkimlər nikotinin gözə etdiyi mənfi təsire görə tütün çəkməkdən imtina etməyi, gözün torlu qişasının damarlarını möhkəmləndirən qaragilə, qara qarağat, kök, qaracıyər, göyərtili məhsulları yeməyi, televizor qarşısında və elektron oyunlarına sərf olunan vaxtı azaltmağı, kompüter arxasında işləyərkən müasir monitor və keyfiyyətli proqramlardan istifadə olunmasını məsləhət görürlər. Müntəzəm olaraq oftalmoloq müayinəsindən keçmək və sadə qaydalara riayət etməklə uzun müddət normal görmə qabiliyyətini saxlamaq mümkündür.

